

Hogyan modellezhető az együttműködés?

Vajon milyen előnyökkel járna a parlamenti mandátumok számát tekintve a baloldali együttműködés? Az igazán őszinte válasz erre csak az lehet, hogy egyelőre nem tudjuk. Egy dolog azonban biztos: ilyen együttműködés nem jöhet létre a résztvevő pártok vezetőinek és szavazóinak lelkes és egybehangzó támogatása nélkül. Ha bármelyik résztvevő párt- akár az őt ért támadások, akár belső megosztottság, akár racionális politikai érdeke okán - nem érzi magáénak az együttműködést, létrehozása nem jár majd a várt eredménnyel. A „félszíven” létrehozott vagy csak így vállalt együttműködés a pártok önálló indulásához képest nem hordoz többletelőnyöket.

Különösen Bajnai Gordon október 23-i bejelentése óta vetődött fel ismét elemi erővel a baloldali együttműködés kérdése. Bár egyelőre - nem kis részben a kormányoldal a választási eljárási törvényt érintő módosításai okán - nem világos az a szervezeti forma, amely egy ilyen együttműködésnek keretet adhatna, sem a politikai szereplők stratégiái, sem a választási eredményt modellezni kívánók szempontjából nem közömbös, pontosan milyen módon befolyásolná a mandátumok eloszlását egy ilyen együttműködés. A Republikon elemzése a rendelkezésre álló adatok alapján ezt próbálja modellezni. Fontos hangsúlyozni, hogy anyagunk a közvélemény-kutatásokban szereplő pártok támogatottságából tud kiindulni. **Fő állításunk, hogy az együttműködés sikere elsősorban a pártok szavazótáborának átszavazási hajlandóságától, az integráció szavazói szinten történő megjelenésétől függ.**

A mostanában sokat emlegetett ellenzéki pártok közötti együttműködés technikailag két módon segítheti e pártokat - vagy bármilyen „Olajfa-jellegű” koalíciót. **Az összefogás egyrészt önmagában is támogatottság-növekedést hozhat:** bizonyos szavazóknak például szimpatikus lehet, hogy a pártok közösen indulnak. Ha az együttműködést megtestesítő személy - a jelenlegi politikai helyzetben praktikusán Bajnai Gordon - olyan szavazók voksaira is számíthat, akik egyébként sem az MSZP-t, sem az LMP-t, sem a DK-t - vagy az esetleges újabb ellenzéki szervezeteket - nem támogatnák, akkor az egész valóban több lehet részei összegénél. Nem nehéz azonban belátni, hogy a hatás ezzel ellentétes is lehet: a pártok identitásának feladása el is riaszthat szavazókat, ahogyan az is elképzelhető, hogy - elsősorban LMP-s - választók az ökopártra igen, Bajnai Gordonra azonban nem voksolnának.

Ezeket a hatásokat a havi közvélemény-kutatási adatokból látni fogjuk - ha az együttműködés szavazatokat vonz, az ellenzéki pártok népszerűsége nőni fog.

A másik, **gyakrabban emlegetett potenciális hatás a választási rendszer jellemzőinek kihasználásán alapszik:** e logika szerint az együttműködés azért lehet sikeres, mert az egyéni választókerületekben így lehet jobban legyőzni a Fideszt - márpedig a választási

rendszer kormánytöbbség általi módosítása óta még inkább az egyéni kerületekben dől el a verseny. A gondolatmenet lényege egyszerű. Tegyük fel, hogy a Fidesz támogatottsága egy egyéni kerületben 40 százalék, a legerősebb baloldali kihívó 35 százalék, a kisebb baloldali kihívó 10 százalék – míg a Jobbik 15 százalékot kap. Ebben az esetben, hangzik a gondolamenet, együttműködés nélkül a Fidesz nyer – ám ha a két kihívó szavazatait „összeadjuk”, a mandátum a baloldalé lesz.

Mindez azonban csak akkor van így, ha e szavazatok valóban összeadhatók – s éppen ez a legnagyobb kérdés. Márpedig mindezt a havi közvélemény-kutatási adatokból nem fogjuk látni; ennek becsléséhez bizonyos előfeltevéseket kell tennünk a szavazók viselkedésével kapcsolatban.

A Republikon több hónapja igyekszik modellezni, hogy a különböző közvélemény-kutatási adatok milyen mandátumokat eredményeznének. Bár modelljeinkben megpróbáljuk megbecsülni egy esetleges ellenzéki összefogás által realizálható mandátumok számát is, az igazán őszinte válasz az, hogy mindezt nem tudjuk.

Mivel a közvélemény-kutatási adatok csak az egyes pártok támogatottságát mérik, a különböző **modelleknek kezdeniük kell valamit a pártok támogatóinak átszavazási hajlandóságával** – a mandátumok száma ezen múlik majd.

Mi modelljeinkben egy egyszerű szakértői becslést alkalmazunk: azt feltételezzük, hogy a szocialista szavazók kilencven, az LMP szavazók ötven százaléka szavazna egy közös jelöltre. E számokat indokolja, hogy egyrészt bármilyen közös indulás esetén a jelöltek többsége vélhetően szocialista lenne, illetve hogy az ökopárti támogatóknak okozna a legnagyobb gondot az együttműködés. Ez alapján számolunk úgy, hogy egy „most vasárnapi” választáson a pártok együttműködése a közös induláshoz képest többletmandátumokat jelenthet, a Tárki októberi adatai alapján számolt esetben például 11-et.

Konkrétabban: számításunk szerint önálló indulás esetén, a Tárki legújabb adatai alapján a DK nem jutna be a parlamentbe, az LMP 9, az MSZP pedig 58 mandátumhoz jutna¹. Ehhez képest a fenti átszavazási hajlandóságokat figyelembe véve – részben a DK-s szavazatok „hasznosulása”, részben a közös jelölt egyéni győzelmei okán – egy közös jelölt 78 mandátumhoz jutna. Más kérdés, hogyan érintené ez az MSZP vagy az LMP mandátumait – ne felejtsük, a közös jelöltekről a megállapodást előzetesen kell megkötni.

---

¹ Részletes eredményekhez és módszertanhoz ld. folyamatosan frissített mandátumbecslésünket: <http://republikon.hu/news.php?id=273&filter=Vez%C3%A9rcikk%20rot%C3%A1tor>

1. ábra. Az összefogás lehetséges hatásai: mandátumok a Republikon szakértői becslése alapján

	Szavazat-arány	Egyéni mandátum	Listás mandátum	Parlamentari mandátumszám	Parlamentari mandátumarány	Különbség külön induláshoz képest
Fidesz-KDNP	37%	63	37	100	50%	+11
Jobbik	19%	0	21	21	11%	
MSZP	30%	43	35	78	39%	
LMP	9%					
DK	2%					
Összesen	97%					

Lehetséges volna azonban más módon is modellezni az átszavazási hajlandóságot. Egy Ipsos által 2012 januárjában végzett kutatásban például a szavazóknak egy fideszes, egy jobbikos és egy MSZP-LMP-DK-s jelölt között kellett választaniuk. Ezt visszszámolva a választók eredeti preferenciájára azt találtuk, hogy a szocialista szavazók a szakértői becsléshez képest kisebb, az LMP szavazók nagyobb aránya voksolna egy ilyen közös jelöltre (84, illetve 83 százalék). E számokkal modellezve az összefogást már az adódik, hogy **a közös jelölés voltaképpen csak minimális előnyökkel jár az önálló induláshoz képest**: ezt mutatja az alábbi tábla, ami a Tárki októberi adatait változatlanul hagyva, ám ezekkel az átszavazási arányokkal modellezi az átszavazást:

Ez az együttműködés már aligha érné meg a feleknek. Igaz, az összesített mandátumok száma némileg nagyobb – ám kérdés, ezek a plusz mandátumok végső soron melyik pártnál jelennének meg. Érdeemes emlékezni rá, hogy az együttműködés előfeltétele a közös jelölt- és listaállítás – mindennek politikai hátrányait három mandátumért nem feltétlenül vállalnák az ellenzéki pártok.

2. ábra. Az összefogás lehetséges hatásai: mandátumok mért másodlagos preferenciák alapján

	Szavazat-arány	Egyéni mandátum	Listás mandátum	Parlamentari mandátumszám	Parlamentari mandátumarány	Különbség külön induláshoz képest
Fidesz-KDNP	37%	71	36	107	54%	+3
Jobbik	19%	0	22	22	11%	
MSZP	30%	35	35	70	35%	
LMP	9%					
DK	2%					
Összesen	97%	106	93	199	100%	

Akár olyan helyzet is előfordulhat, hogy a felek közötti viták olyannyira elmérgesednek, hogy a szavazók a mostaninál kevésbé kívánják majd az együttműködést – vagyis, hogy a szocialista szavazók saját jelöltjükre voksolnának, de közös MSZP-LMP-DK jelöltre kevésbé. Ez könnyen bekövetkezhet akkor, ha az összefogás megosztó politikai viták után jön létre. Ha csak minden ötödik szocialista szavazó dönt úgy, hogy a közös jelöltet nem támogatja – miközben az LMP szavazók fele is így dönt – az együttműködés akár kevesebb mandátumot is eredményezhet.

3. ábra. Az összefogás lehetséges hatásai: mandátumok 80 százalékos szocialista átszavazási hajlandóság esetén

	Szavazat-arány	Egyéni mandátum	Listás mandátum	Parlamentari mandátumszám	Parlamentari mandátumarány	Különbség külön induláshoz képest
Fidesz-KDNP	37%	80	37	117	59%	-8
Jobbik	19%	0	23	23	11%	
MSZP	30%	26	33	59	30%	
LMP	9%					
DK	2%					
Összesen	97%	106	93	199	100%	

Mindez persze nem valószínű forgatókönyv: alighanem a kezdeti, szakértői becslés alapján számított értékek a legrealisabbak, amelyek az együttműködés esetén mandátum-növekedést jeleznek. Reális az az elvárás, hogy a választási kampány „megtanítsa” a szavazókat az összefogás fontosságára és racionalitására.

Mégis: anyagunk legfontosabb tanulsága, hogy az együttműködés sikere elsősorban a szavazói táborok integrációjának mértékétől függ. Nem elég a pártvezetők megállapodása, ahogyan az sem, ha a választók – előzetes kampány és felkészítés nélkül – egyszerűen egy névvel találkoznak a szavazólapon. Különösen a szocialista tábor szinte teljesen egységes támogatása lényeges: mint láttuk, az átszavazási hajlandóság 5-10 százalékos változása eldöntheti az összefogás sikerének kérdését.